

Sygn. akt I Ns 548/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Lidia Grzelak

Protokolant Aleksandra Czaplicka

po rozpoznaniu w dniu 18 października 2016 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z wniosku M. G. (1)

z udziałem J. G. (1), Z. H., B. P., P. G., A. K., M. O., E. S. (1), S. G., R. S., Z. G., K. T., R. G., M. G. (2)

o stwierdzenie nabycia spadku po A. G. (1), M. G. (3), F. G., J. G. (2) i A. G. (2)

I stwierdza, że spadek po A. G. (1) s. F. i S., zmarłym dnia 27 sierpnia 1980 r. w P., ostatnio stale zamieszkałym w P. gmina C., na podstawie ustawy nabyli żona M. G. (3) z d. W. w  $\frac{1}{4}$  ( jednej czwartej ) części oraz dzieci J. G. (1), F. G., S. G., A. G. (2), Z. H., E. S. (1) i R. S. po  $\frac{3}{28}$  ( trzy dwudzieste ósme ) części;

II stwierdza, że spadek po A. G. (2) s. A. i M., zmarłym dnia 3 marca 1998 r. w C., ostatnio stale zamieszkałym we C., na podstawie ustawy nabyli żona Z. G. z d. D. oraz dzieci K. T. i R. G. po  $\frac{1}{3}$  ( jednej trzeciej ) części;

III stwierdza, że spadek po F. G. s. A. i M., zmarłym dnia 8 maja 2004 r. w C., ostatnio stale zamieszkałym w P. gmina C., na podstawie ustawy nabyli żona J. G. (2) z d. Z. w  $\frac{1}{4}$  ( jednej czwartej ) części oraz dzieci M. G. (1), A. K., M. O., P. G. i B. P. po  $\frac{3}{20}$  ( trzy dwudzieste ) części;

IV stwierdza, że spadek po M. G. (3) z d. W. c. F. i R., zmarłej dnia 14 stycznia 2006 r. w C., ostatnio stale zamieszkałej w P. gmina C., na podstawie testamentu notarialnego rep. (...) z dnia (...) r., sporządzonego przed notariuszem E. Z. prowadzącą Kancelarię Notarialną w C., otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie I Ns 548/15, nabyli w udziałach po  $\frac{1}{2}$  ( jednej drugiej ) części wnuk M. G. (1) oraz jego żona M. G. (2) z domu O. na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej;

V stwierdza, że spadek po J. G. (2) z d. Z. c. O. i B., zmarłej dnia 23 kwietnia 2007 r. w C., ostatnio stale zamieszkałej w P. gmina C., na podstawie ustawy nabyły dzieci M. G. (1), A. K., M. O., P. G. i B. P. po  $\frac{1}{5}$  ( jednej piątej ) części;

VI pozostawia wnioskodawcę i uczestników postępowania przy poniesionych kosztach postępowania związanych z ich udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 548/15

## UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. G. (1) złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po A. G. (1), M. G. (3), F. G., J. G. (2) i A. G. (2), z tym że wnosił o stwierdzenie nabycia spadku po A. G. (1), F. G., J. G. (3) i A. G. (2) na podstawie ustawy na rzecz ich spadkobierców ustawowych, zaś po M. G. (3) na podstawie testamentu notarialnego rep. (...) z dnia (...) r. sporządzonego przed notariuszem E. Z. prowadzącą Kancelarię Notarialną w C. na swoją rzecz oraz jego żony M. G. (2).

Uczestniczki postępowania M. G. (2) i K. T., działająca również jako pełnomocnik uczestników postępowania Z. G. i R. G., przyłączyły się do wniosku.

Uczestnicy postępowania R. S., A. K., M. O., P. G. i B. P. przyłączyli się do wniosku w zakresie dziedziczenia po A. G. (1), F. G., J. G. (2) i A. G. (2). W przypadku dziedziczenia po M. G. (3) wnosili o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy z pominięciem powyższego testamentu M. G. (3) z tego względu, że od 2004 r. M. G. (3) opiekowała się wyłącznie J. G. (2), jej synowa.

Pozostali uczestnicy postępowania J. G. (1), Z. H., E. S. (1) i S. G. nie zajęli stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca A. G. (1) s. F. i S., zmarł dnia 27 sierpnia 1980 r. w P., ostatnio na stałe zamieszkiwał w P. gmina C.. W chwili śmierci był żonaty z M. G. (3) z d. W.. M. G. (3) c. F. i R., zmarła 14 stycznia 2006 r. w C., ostatnio na stałe zamieszkiwała w P. gmina C.. W chwili śmierci była wdową. Mieli siedmioro dzieci: J. G. (1), F. G., S. G., A. G. (2), Z. H., E. S. (1) i R. S. ( odpisy skrócone aktów zgonu k. 12, 13, 49, 15, odpisy skrócone aktów małżeństwa k. 18, 30, 33, odpisy skrócone aktów urodzenia k. 21, 150, zapewnienie spadkowe wnioskodawcy M. G. (1) k. 174, uczestników postępowania B. P. k. 78, P. G. k. 78, A. K. k. 78, M. O. k. 79, M. G. (2) k. 79, R. S. k. 130, K. T. k. 174 ).

A. G. (2) s. A. i M., zmarł dnia 3 marca 1998 r. w C., ostatnio na stałe zamieszkiwał w C.. W chwili śmierci był żonaty z Z. G. z d. D.. Miał córkę K. T. i syna R. G. ( odpis skrócony aktu zgonu k. 15, odpis skrócony aktu małżeństwa k. 153, odpis skrócony aktu urodzenia k. 147, zapewnienie spadkowe uczestników postępowania B. P. k. 78, P. G. k. 78, A. K. k. 78, M. O. k. 79, M. G. (2) k. 79, R. S. k. 130, K. T. k. 174 ).

Spadkodawca F. G. s. A. i M., zmarł dnia 8 maja 2004 r. w C., ostatnio na stałe zamieszkiwał w P. gmina C.. W chwili śmierci był żonaty z J. G. (2) z d. Z.. J. G. (2) c. O. i B., zmarła 23 kwietnia 2007 r. w C., ostatnio na stałe zamieszkiwała w P. gmina C.. W chwili śmierci była wdową. Mieli pięcioro dzieci: M. G. (1), P. G., A. K., M. O. i B. P. ( odpisy skrócone aktów zgonu k. 49, 16, odpisy skrócone aktów małżeństwa k. 20, 87, 83, 69, odpis skrócony aktu urodzenia k. 61, zapewnienie spadkowe wnioskodawcy M. G. (1) k. 174, uczestników postępowania B. P. k. 78, P. G. k. 78, A. K. k. 78, M. O. k. 79, M. G. (2) k. 79, R. S. k. 130 ).

W skład spadku po A. G. (1) nie wchodzi gospodarstwo rolne ( bezsporne ).

Nikt nie zrzekł się dziedziczenia po A. G. (1), M. G. (3), F. G., J. G. (2) i A. G. (2). Nikt nie został uznany za niegodnego dziedziczenia po żadnym z nich. Nikt nie składał oświadczeń w przedmiocie przyjęcia lub odrzucenia spadku po A. G. (1), M. G. (3), F. G., J. G. (2) i A. G. (2) ( bezsporne ).

A. G. (1), F. G., J. G. (2) i A. G. (2) nie pozostawili testamentów ( bezsporne ).

M. G. (3) sporządziła w Państwowym Biurze Notarialnym w C. w dniu 25 kwietnia 1989 r. testament w formie aktu notarialnego rep. A nr 1931. Testament został otwarty i ogłoszony w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie w dniu 18 października 2016 r. w sprawie I Ns 548/15. M. G. (3) powołała do dziedziczenia syna F. G. ( testament k. 191, protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu 196 - 197 ).

M. G. (3) sporządziła przed notariuszem R. N. prowadzącą Kancelarię Notarialną w C. w dniu 7 października 1996 r. testament w formie aktu notarialnego rep. A nr (...). Testament został otwarty i ogłoszony w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie w dniu 18 października 2016 r. w sprawie I Ns 548/15. M. G. (3) powołała do dziedziczenia wnuka M. G. (1). Jednocześnie M. G. (3) odwołała testament sporządzony 25 kwietnia 1989 r. ( testament k. 181, protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu 198 - 199 ).

M. G. (3) sporządziła przed notariuszem R. N. prowadzącą Kancelarię Notarialną w C. w dniu 17 listopada 1999 r. testament w formie aktu notarialnego rep. A nr (...). Testament został otwarty i ogłoszony w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie w dniu 18 października 2016 r. w sprawie I Ns 548/15. M. G. (3) powołała do dziedziczenia syna F. G..

Jednocześnie odwołała testament sporządzony w dniu 7 października 1996 r. ( testament k. 178, protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 200 - 201 ).

M. G. (3) sporządziła przed notariuszem E. Z. prowadzącą Kancelarię Notarialną w C. w dniu (...) r. testament w formie aktu notarialnego rep. A nr (...). Testament został otwarty i ogłoszony w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie w dniu 16 lutego 2016 r. w sprawie I Ns 548/15. M. G. (3) powołała do dziedziczenia w udziałach po 1/2 części wnuka M. G. (1) oraz jego żonę M. G. (2) z d. O. na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej ( testament k. protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu ).

Okoliczności faktyczne sprawy są bezsporne. Sąd ustalił je na podstawie zgodnych zapewnień spadkowych złożonych przez wnioskodawcę M. G. (1) ( k. 174 ) oraz uczestników postępowania B. P. ( k. 78 ), P. G. ( k. 78 ), A. K. ( k. 78 ), M. O. ( k. 79 ), M. G. (2) ( k. 79 ), R. S. ( k. 130 ) i K. T. ( k. 174 ), znajdujących potwierdzenie w przedłożonych aktach stanu cywilnego. Dowody te Sąd ocenił jako w pełni wiarygodne, jako że ich prawdziwość nie nasuwała jakichkolwiek wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron niniejszego postępowania.

Nie budzi również wątpliwości Sądu, wiarygodność przedstawionych czterech testamentów spadkodawczyni M. G. (3), otwartych i ogłoszonych w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie w toku sprawy niniejszej. Żaden z uczestników postępowania nie podnosił zarzutów co do ważności tych testamentów, a jedynie co do zakresu dokonanego przez spadkodawczynię w testamencie z dnia (...) r. rozporządzenia na rzecz tylko jednego wnuka M. G. (1) i jego żony.

Wskazać należy, że uczestnicy postępowania R. S., A. K., M. O., P. G. i B. P., kwestionujący dokonanie przez spadkodawczynię M. G. (3) rozporządzenia na rzecz wyłącznie jednego z wnuków M. G. (1) i jego żony M., nie wykazali, że w czasie sporządzenia przedmiotowego testamentu M. G. (3) znajdowała się w stanie wyłączenia zdolności do świadomego lub swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia swojej woli. Podnoszone przez nich okoliczności dotyczące braku świadomości istnienia tego testamentu, braku opieki nad M. G. (3) ze strony wnuka powołanego tym testamentem do spadku czy też jego żony, jak też pominięcia innych spadkobierców ustawowych w tym testamencie przez spadkodawczynię, nie mogą wywołać oczekiwanego przez nich skutku; okoliczności te nie dotyczą bowiem ważności testamentu M. G. (3).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 926 kodeksu cywilnego powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. ( § 1 ). Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób które powołał nie chce lub nie może być spadkobiercą ( § 2 ), co wskazuje, że dziedziczenie testamentowe ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym, o ile testament jest ważny.

Jak wskazano powyżej, żadne ze spadkodawców: A. G. (1), F. G., J. G. (2) i A. G. (2) nie pozostawiło testamentu, dlatego podstawą rozważań w zakresie porządku dziedziczenia po tych osobach są przepisy o dziedziczeniu ustawowym.

Stwierdzając prawa do spadku po A. G., F. G., J. G. (2) i A. G. (2) Sąd miał na uwadze treść art. 931 § 1 kc, zgodnie z którym w pierwszej kolejności powołane do spadku są dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek.

Spadkodawca A. G. (1) w dacie śmierci była żonaty z M. G. (3) z d. W.. Pozostawił czterech synów: J. G. (1), F. G., S. G. i A. G. (2) oraz trzy córki Z. H., E. S. (1) i R. S..

Ich udziały w spadku należy zatem określać według zasad wskazanych w art. 931 § 1 kc. Z przepisów tych wynika mianowicie, że jeżeli do dziedziczenia powołany jest małżonek i dzieci spadkodawcy, ich udziały są równe, przy czym część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

W związku z powyższym, uznać należy, że spadek po A. G. (1) dziedziczą na podstawie ustawy żona M. G. (3) z d. W. w 1/4 części oraz synowie J. G. (1), F. G., S. G. i A. G. (2) oraz córki Z. H., E. S. (2) i R. S. po 3/28 części.

Spadkodawca A. G. (2) w dacie śmierci był żonaty z Z. G. z d. D.. Pozostawił syna R. G. i córkę K. T..

W związku z powyższym - stosownie do art. 931 § 1 kc - uznać należy, że spadek po A. G. (2) nabyli na podstawie ustawy żona Z. G. z d. D., syn R. G. i córka K. T. po 1/3 części.

Spadkodawca F. G. w dacie śmierci był żonaty z J. G. (2) z d. Z.. Pozostawił dwóch synów M. G. (1) i P. G. oraz trzy córki A. K., M. O. i B. P..

W związku z powyższym - stosownie do art. 931 § 1 kc - Sąd stwierdził, że spadek po F. G. nabyli na podstawie ustawy żona J. G. (2) z d. Z. w 1/4 części oraz zstępni M. G. (1), P. G., A. K., M. O. i B. P. po 3/20 części.

Spadkodawczyni J. G. (2) z d. Z. w dacie śmierci była wdową. Pozostawiła dwóch synów M. G. (1) i P. G. oraz trzy córki A. K., M. O. i B. P..

W związku z powyższym - stosownie do art. 931 § 1 kc - Sąd stwierdził, że spadek po J. G. (2) z d. Z. nabyli na podstawie ustawy zstępni M. G. (1), P. G., A. K., M. O. i B. P. po 1/5 części.

Na wstępie rozważań w zakresie dziedziczenia po M. G. (3) podkreślić należy, że rozporządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament ( art. 941 kc ).

Rozrządzenia testamentowe mogą mieć różny charakter, do typowych rozrządzeń można zaliczyć ustanowienie spadkobiercy ( art. 959 i n. kc ), zapis windykacyjny ( art. 981<sup>1</sup> i n. kc ), zapis zwykły ( art. 968 i n. kc ), polecenie ( art. 982 i n. kc ), powołanie wykonawcy testamentu ( art. 986 i n. kc ), wydziedziczenie ( art. 1008 kc ). Testament może jednak zawierać wiele innych rozrządzeń, na przykład podstawienie (art. 963 kc ), testament negatywny, w którym spadkodawca wyłącza od dziedziczenia ustawowego określoną osobę, nie powołując w jej miejsce innej osoby. W uchwale z dnia 10 kwietnia 1975 r. w sprawie III CZP 14/75 Sąd Najwyższy podkreślił, że przepisy kodeksu cywilnego nie wykluczają możliwości wyłączenia spadkobiercy ustawowego od dziedziczenia ( testament negatywny ), przy czym wyłączenie od dziedziczenia nie pozbawia takiego spadkobiercy prawa do zachowku. W żadnym zatem razie ustanowienie spadkobiercy w testamencie nie jest wymogiem jego sporządzenia, testator nie musi naruszać porządku dziedziczenia ustawowego, może się ograniczyć do dyspozycji o innym charakterze, na przykład obciążenia spadkobiercy ustawowego zapisem zwykłym czy poleceniem, ustanowienia fundacji. Wyłączną treścią testamentu może też być jedynie ustanowienie zapisu windykacyjnego lub właśnie wyłączenie konkretnych osób od dziedziczenia.

Bezspornym jest w niniejszej sprawie, że spadkodawczyni M. G. (3) pozostawił łącznie cztery testamenty sporządzone w formie aktu notarialnego wzajemnie się wykluczające.

Zgodnie z art. 950 kc, testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego ( testament zwykły ). Przepisy o formie aktu notarialnego są rygorystyczne i sformalizowane, stąd też ta forma testamentu uważana jest za najbardziej bezpieczną i najtrudniejszą do obalenia formę testamentu, z uwagi na charakter dokumentu oraz udział w czynności notariusza. Najpełniej też zabezpiecza rzeczywistą wolę spadkodawcy. Niemniej istotne jest też i to, że testament taki ma charakter dokumentu urzędowego w świetle art. 244 kpc.

Jak wskazano powyżej, każdy kolejny testament spadkodawczyni M. G. (3), odwoływał na wstępie testament poprzedni i zawierał nowe rozporządzenia testamentowe.

Zgodnie z art. 943 kc spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia. Stosownie zaś do art. 946 kpc odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których zależy jego ważność, bądź wreszcie w ten sposób, że dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień.

Dodatkowo wskazać należy, że w postanowieniu z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie I CKN 482/00 Sąd Najwyższy podkreślił, że skutki prawne odwołania testamentu i odwołania testamentu odwołującego testament następują

z chwilą otwarcia spadku, z tym że odwołanie testamentu odwołującego nie przywraca skuteczności testamentu pierwotnie odwołanego.

W ocenie Sądu, uznać zatem należy, że spadkodawczyni M. G. (3) skutecznie odwołała trzy pierwsze testamenty sporządzone w formie aktów notarialnych. W ostatnim testamencie z dnia (...) r. postanowiła, że jej spadkobiercami zostaną wnuk M. G. (1) i jego żona G. z d. O. w udziałach po 1/2 części, zastrzegając jednocześnie, że wejdą one do majątku wspólnego na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej. Wskazać należy, że zgodnie art. 33 pkt 2 ) kro do majątku osobistego każdego z małżonków należą przedmioty majątkowe nabyte przez dziedziczenie, zapis lub darowiznę, chyba że spadkodawca lub darczyńca inaczej postanowił.

Podkreślić również należy, że zgodnie z art. 945 § 1 kc, testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony

- 1) w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli;
- 2) pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści;
- 3) pod wpływem groźby.

Uczestnicy postępowania R. S., A. K., M. O., P. G. i B. P. w części dotyczącej porządku dziedziczenia po M. G. (3) wnosili o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy z pominięciem testamentu M. G. (3) z dnia (...) r. z tego względu, że od 2004 r. M. G. (3) opiekowała się wyłącznie J. G. (2), jej synowa. Podnoszone przez nich okoliczności dotyczące braku świadomości istnienia tego testamentu, braku opieki nad M. G. (3) ze strony wnuka powołanego tym testamentem do spadku czy też jego żony, jak też pominięcia innych spadkobierców ustawowych w tym testamencie przez spadkodawczynię, nie mogą wywołać oczekiwanego przez nich skutku; okoliczności te nie dotyczą bowiem ważności testamentu M. G. (3) w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego. Podkreślić należy, że nikt ze spadkobierców M. G. (3) nie został uznany za niegodnego dziedziczenia w rozumieniu art. 928 kc.

W związku z powyższym Sąd stwierdził, że spadek M. G. (3) z d. W. na podstawie testamentu notarialnego rep. (...) z dnia (...) r., sporządzonego przed notariuszem E. Z. prowadzącą Kancelarię Notarialną w C., otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie I Ns 548/15, nabyli w udziałach po 1/2 części wnuk spadkodawczyni M. G. (1) oraz jego żona M. G. (2) z d. O. na zasadach małżeńskiej wspólności ustawowej.

O kosztach postępowania Sąd orzekł stosownie do art. 520 § 1 kpc.